

Quickscan flora en fauna

Laan hart van Zuid, Hengelo

Eelerwoude
kleurt het landelijk gebied

The logo for Eelerwoude features a stylized green and blue shape above the text. The text 'Eelerwoude' is in a bold, green, sans-serif font, and the tagline 'kleurt het landelijk gebied' is in a smaller, black, sans-serif font below it.

Quickscan flora en fauna

Laan hart van Zuid, Hengelo

Opdrachtgever

Gemeente Hengelo
T.a.v. de heer R. ter Beek
Hazenweg 121
7551 EC Hengelo

Opdrachtnemer

Eelerwoude
Mossendamsdwarsweg 3
7472 DB Goor
T 0345 72 70 00
F 0345 72 70 10
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: P6935
Datum: 5-8-2014
Projectleider: G Lubbers
Opgesteld: V. de Lenne

© Eelerwoude 2014, niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder schriftelijke toestemming van Eelerwoude bv.

De opmaak van dit rapport gaat uit van dubbelzijdig afdrucken

INHOUD

1	INLEIDING	5
2	HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING	6
2.1	Huidige situatie.....	6
2.2	Ruimtelijk ontwikkeling	7
3	NATUURWETGEVING EN -BELEID	9
3.1	Flora- en faunawet	9
3.2	Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998.....	10
3.3	Ecologische Hoofdstructuur beschermde gebieden.....	10
4	METHODE	11
4.1	Bureauonderzoek	11
4.2	Veldonderzoek	11
5	BESCHERMDE SOORTEN & EFFECTENBEOORDELING	12
5.1	Flora	12
5.2	Zoogdieren	12
5.3	Vogels.....	16
5.4	Amfibieën.....	17
5.5	Reptielen.....	18
5.6	Vissen.....	18
5.7	Ongewervelden	18
6	CONCLUSIES	20
	LITERATUURLIJST	21
	BIJLAGE 1: FLORA- EN FAUNAWET	22
	BIJLAGE 2: INRICHTINGSSCHETS	26

1

INLEIDING

Binnen het plangebied zal een nieuwe weg gerealiseerd worden. Voor deze ruimtelijke ontwikkeling is in het kader van de Flora- en faunawet een verkennend flora- en faunaonderzoek uitgevoerd.

In verband met deze ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en –beleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden dat de ontwikkeling gerealiseerd kan worden en dat er geen belemmeringen bestaan vanuit de natuurbescherming.

De eerste stap in deze toetsing is een quickscan flora en fauna. De quickscan richt zich op het verkrijgen van een geïnformeerd beeld van de mogelijke consequenties vanuit de natuurwetgeving en -beleid. Het onderzoek heeft bestaan uit een visuele inspectie van de locaties en het raadplegen van vrij beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde planten- en diersoorten. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen.

In dit rapport worden de resultaten van de quickscan gepresenteerd en getoetst aan de natuurwetgeving.

2

HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING

2.1 Huidige situatie

De projectlocatie ligt aan de zuidkant van Hengelo en bestaat uit twee delen het noordelijk deel (gebied tussen het Esrein en het Industrieplein) en het zuidelijke deel (gebied tussen de Breemarsweg en de Boekeloseweg). Tussen deze twee plangebieden ligt de Laan Hart van Zuid waarop de beide delen zullen aansluiten. Het plangebied ligt in bebouwd gebied, het noordelijke deel bestaat uit industriegebied met bedrijfspanden met weinig ruimte voor groen. In het zuidelijke deel ligt een woonwijk met meer ruimte voor groenelementen. Tevens omvat een deel van het zuidelijke gebied een braakliggend terrein rondom de haven. Onderstaande foto's geven een impressie van het plangebied.

Figuur 1: Enkele foto's van het plangebied.

2.2 Ruimtelijk ontwikkeling

In het plangebied zal een weg worden aangelegd (Laan van Zuid). Om deze weg te realiseren zullen meerdere gebouwen gesloopt moeten worden, worden groenstructuren verwijderd en zal de bestaande rotonde aan de noordkant van het plangebied aangepast worden. In bijlage 2 is een inrichtingsschets opgenomen zodat een beeld kan worden verkregen van de ontwikkeling.

Figuur 2: Ligging plangebied.

3

NATUURWETGEVING EN -BELEID

De Nederlandse natuurwetgeving - en beleid bestaat uit verschillende onderdelen. De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd. Daarnaast heeft Nederland landschappelijk en ecologisch bijzondere gebieden aangewezen als Nationaal landschap of Nationaal park. Deze gebieden worden in Nederland beschermd via het ruimtelijke en natuurbeleid. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door de Ecologische hoofdstructuur, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet van toepassing. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime.
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime.
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en daarom is geen ontheffing nodig. Deze soorten zijn bij dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Zie bijlage 1 voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en faunawet. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten.

3.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 beschermd.

In de directe omgeving van het plangebied liggen geen Natura 2000-gebieden. Het dichtstbijzijnde Natura-200-gebied (Lonnekermeer) ligt op bijna 4 kilometer afstand. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden wordt niet verwacht dat de werkzaamheden een invloed hebben op aangewezen habitattypen en -soorten. Met de voorgenomen realisatie wordt ook niet verwacht dat de kernopgaven van de Natura 2000-gebieden belemmerd worden in een mogelijke uitbreiding of kwaliteitsverbetering. Er wordt geen externe werking of cumulatie verwacht. Een vergunning of toetsing op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

3.3 Ecologische Hoofdstructuur beschermde gebieden

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt. In of in de directe nabijheid van de EHS geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

In de directe omgeving van het projectgebied ligt geen begrensd EHS-gebied. Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. Van afname van areaal is geen sprake, tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS significant aantasten. Een toetsing aan het EHS-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

4

METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek op dinsdag 5 augustus 2014

4.1 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van landelijke, provinciale en, indien beschikbaar, regionale verspreidingsinformatie. Landelijke en provinciale verspreidingsinformatie zijn geraadpleegd met betrekking tot planten, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren. Hiervoor zijn met name verspreidingsatlassen geraadpleegd. Uit de landelijke verspreidingsinformatie (atlassen), welke deels gedateerd zijn, moet blijken of in de omgeving van de locatie in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

De websites www.waarneming.nl en www.telmee.nl zijn ook geraadpleegd. Een groot aantal amateurs kan op deze websites hun natuurwaarnemingen kwijt. De site wordt gecontroleerd door een validatiecommissie. Soortwaarnemingen via deze bron zijn redelijk betrouwbaar, maar kunnen moeilijk geverifieerd worden. Wel kan het een beeld geven van mogelijke soorten in de regio. Waarnemingen zijn, in tegenstelling tot atlassen, vaak tot op de exacte locatie te herleiden.

Er is tevens gebruik gemaakt van de eigen database van Eelerwoude. Eelerwoude heeft in de omgeving van het plangebied meerdere flora- en faunaonderzoeken uitgevoerd. Deze resultaten zijn meegenomen bij de uitwerking.

4.2 Veldonderzoek

Het veldbezoek is op 6 augustus 2014 door V. de Lenne, ecologisch adviseur bij Eelerwoude, uitgevoerd bij droog weer met een temperatuur van ongeveer 20 graden. Het veldbezoek was verkennend van aard, waarbij aan de hand van de aanwezige terreintypen het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten is bepaald dan wel ingeschat.

5

BESCHERMDE SOORTEN & EFFECTENBEOORDELING

5.1 Flora

Voorkomen en functie

Binnen het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten waargenomen. Een groot deel van het plangebied bestaat uit bebouwd gebied waar geschikte omstandigheden voor groeiplaatsen voor beschermde flora ontbreken. Op het braakliggende terrein aan de zuidkant van het plangebied zijn tevens geen beschermde plantensoorten aangetroffen, deze worden gezien de groeiplaatsomstandigheden ter plaatse ook niet verwacht. Mogelijk kan wel een licht beschermde soort als brede wespenorchis (tabel 1) voorkomen langs de groenstructuren langs de Boekeloseweg, Deze is echter niet aangetroffen tijdens het veldbezoek. Voor licht beschermde soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Effecten en ontheffing

Binnen het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden ook niet verwacht. Negatieve effecten op beschermde soorten zijn dan ook niet te verwachten.

Conclusie flora: Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing voor flora is niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

Binnen en in de directe omgeving van het plangebied kunnen aan de hand van aanwezige terreintypen, gegevens uit diverse literatuurbronnen en onderzoeken van Eelerwoude uit de nabije omgeving een aantal vleermuissoorten worden verwacht. Het gaat om algemeen voorkomende soorten als gewone dwergvleermuis, watervleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis.

Tijdens het veldbezoek is beoordeeld of het plangebied geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied.

Verblijfplaats

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen. Deze verblijfplaatsen kunnen o.a. de volgende functies hebben:

- Kraamverblijfplaats.
- Zomerverblijfplaats.
- Paar- en/of baltsverblijfplaats.
- Winterverblijfplaats.

Onder de vleermuizen zijn gebouwbewonende en/of boombewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouwbewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boombewonend en gewone grootvleermuis, franjestaart en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

De bedrijfspanden in het noordelijke deel van het plangebied zijn geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. In de spouwmuren bevinden zich verblijfplaatsmogelijkheden achter het houtbeschoot en achter boeiboorden. Tevens zijn via kieren en open stootvoegen de deels aanwezig spouwmuren te bereiken. Eelerwoude heeft in 2014 een onderzoek grenzend aan de planlocatie uitgevoerd, toen is weinig activiteit waargenomen rondom deze panden. Gezien de stedelijke omgeving en weinig ruimte voor groenelementen in combinatie met de waarnemingen uit 2014 kan gesteld worden dat deze panden waarschijnlijk geen belangrijke functie voor vleermuizen hebben. Wel kunnen de gebouwen een functie hebben als verblijfplaats voor kleine aantallen vleermuizen.

In het zuidelijke gedeelte staan meerdere woningen die gesloopt zullen worden. In deze woningen bevinden zich verblijfplaatsmogelijkheden voor vleermuizen in spouwmuren achter plaatmateriaal, achter boeiboorden en ruimtes onder de pannen. Deze zijn te bereiken doormiddel van diverse kleine kieren en open stootvoegen. Uit onderzoek van Eelerwoude uit 2011 (Kanaalzone, Hengelo) is een mogelijk verblijfplaats van gewone dwergvleermuis aangetroffen in de woningen langs de Wethouder Kampstraat. Hier vond destijds ook baltsactiviteit plaats, wat kan wijzen op een mogelijke winterverblijfplaats. Daarnaast vond hier destijds vroeg op de avond veel activiteit van foeragerende gewone dwergvleermuizen plaats, wat wijst op een verblijfplaats wijst in de nabije omgeving. In het zuidelijk deel van het plangebied worden tevens enkele bomen gekapt, hierin zijn geen geschikte holten aangetroffen, tevens zijn deze bomen beperkt van omvang. Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen worden hier niet verwacht.

Vliegrouete/foerageergebied

De laan langs de Boekeloseweg kan een functie hebben als vliegrouete voor vleermuizen. Tijdens het onderzoek in 2011 door Eelerwoude is hier echte geen belangrijke vliegrouete vastgesteld. Wel zijn enkele passerende gewone dwergvleermuizen vastgesteld. Net name het zuidelijk deel is geschikt als foerageergebied voor diverse soorten vleermuizen. Hier zijn onder andere foeragerende laatvlieger, rosse vleermuis en gewone dwergvleermuis vastgesteld (Eelerwoude 2011).

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Het verjagen, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, evenals het verstoren of vernielen van vaste verblijfplaatsen (inclusief de functionele leefomgeving) is verboden vanuit de Flora- en faunawet. De functionaliteit van verblijfplaatsen van vleermuizen dient te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Verblijfplaatsen

De te slopen bebouwing (met name het zuidelijk deel is geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen (laatvlieger en gewone dwergvleermuis). Op basis van dit voorliggende onderzoek kan echter niet bepaald worden welke functie het plangebied exact heeft voor vleermuizen (welk type verblijfplaats) en welke effecten de ruimtelijke ontwikkelingen hebben op de aanwezige soorten. Aan de hand van aanvullend, jaarrondonderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen voorafgaand de sloop kan bepaald worden wat het effect is van de ruimtelijke ontwikkelingen op vleermuizen en hoe hiermee om te gaan. Het vleermuisonderzoek kan slechts in een beperkte periode van het jaar worden uitgevoerd. Voor vleermuizen moet een onderzoek bestaande uit vier veldbezoeken van mei tot en met september worden uitgevoerd conform het landelijk geldende vleermuisprotocol. Afhankelijk van wat wordt aangetroffen bij het nader onderzoek kan dit consequenties hebben voor de planning en wijze van de uitvoering van werkzaamheden. Daarnaast kunnen zogenaamde mitigerende en compenserende maatregelen noodzakelijk zijn.

Vliegrouete en foerageergebied niet aangetast

Belangrijke vliegrouetes worden niet verwacht binnen het projectgebied, wel kan het plangebied een functie als foerageergebied hebben voor vleermuizen. Nader onderzoek naar vleermuizen moet hier meer duidelijkheid in geven.

Conclusie vleermuizen: Met de voorgenomen werkzaamheden kunnen negatieve effecten op vleermuizen niet op voorhand uitgesloten worden. Nader onderzoek (met name gericht op verblijfplaatsen in de te slopen bebouwing) is voor vleermuizen noodzakelijk.

5.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Voorkomen en functie

Tabel 1-soorten

Tijdens het veldbezoek is konijn waargenomen. Daarnaast is het tevens aannemelijk dat ook egel, mol, kleine marterachtigen en algemene (spits-) muizensoorten voorkomen.

Steenmarter - tabel 2-soort

Steenmarter komt in de regio veelvuldig voor. Deze soort is in allerlei biotopen (van agrarisch tot stedelijk gebied) te vinden en komt algemeen voor in de directe omgeving. Er zijn tijdens het veldbezoek geen verblijfplaatsen en sporen (uitwerpselen, krabsporen) waargenomen van steenmarter. Hierbij moet wel gezegd worden dat niet alle panden geïnspecteerd zijn op sporen van steenmarter. Steenmarter heeft een verborgen levenswijze en ook sporen zijn niet altijd te vinden (bijvoorbeeld bij een verblijfplaats in een spouwmuur). Mogelijk maakt het plangebied onderdeel uit van het leefgebied van steenmarter. Daarnaast is het mogelijk dat de bedrijfspanden een (onderdeel) vormen van verblijfplaats(en) van steenmarters.

Overige tabel 2 en 3-soorten

Andere zwaar(der) beschermde grondgebonden zoogdiersoorten (o.a. veldspitsmuis, boommarter en das) worden niet in of direct rondom het plangebied verwacht vanwege het ongeschikte biotoop en/of het bekende verspreidingsgebied van de soorten.

Effecten en ontheffing

Tabel 1-soorten

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt en tijdelijk verlies van leefgebied van de genoemde zoogdieren van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende alternatief leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Wel geldt de algemene zorgplicht ten aanzien van deze soorten (zie bijlage 1).

Overige tabel 2 en 3-soorten

Mogelijk gebruikt steenmarter het plangebied als foerageergebied of verblijfplaats. Nader onderzoek moet duidelijk maken of steenmarter het plangebied gebruikt, dit kan tijdens het onderzoek naar vleermuizen meegenomen worden. Daarbij kunnen tevens trapcams in het plangebied geplaatst worden. Trapcam's zijn camera's die automatisch worden geactiveerd door middel van een bewegingssensor. Door het gebruik van infrarooddetectie kunnen deze ook 's nachts foto- en video-opnames maken, een vereiste voor een nacht- en schemeractieve soort als de steenmarter

Conclusie: Nader onderzoek naar steenmarter is noodzakelijk.

5.3 Vogels

Onder andere de volgende vogelsoorten zijn in en rondom het plangebied aangetroffen: koolmees, pimpelmees, winterkoning, turkse tortel, ekster, groenling, houtduif en merel. Daarnaast kunnen ook andere vogelsoorten in het plangebied voorkomen. Koolmees en pimpelmees vallen onder categorie 5 van de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' (zie kader).

In de sinds augustus 2009 geldende 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' zijn in categorie 5 van deze lijst een aantal vogelsoorten opgenomen die ook binnen het plangebied zijn aangetroffen. Het gaat om een groep van broedvogelsoorten die vaak terugkeert naar de plaats waar ze hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats door bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen verloren is gegaan, uit te wijken naar andere locaties in de omgeving. De soorten uit categorie 5 vragen om extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Nesten van categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Jaarrondsoorten - categorie 1 tot en met 4

Huismus

Op diverse locaties rondom het plangebied zijn huismussen aanwezig (eigen bevindingen en bevindingen veldbezoek) in het noordelijke deel zijn meerdere verblijfplaatsen van huismus bekend aan de woning lang de Langelermaatweg (Eelerwoude 2014). Tijdens het veldbezoek zijn hier ook enkele huismussen waargenomen. Deze hebben naar verwachting geen binding met de te slopen bebouwing (bedrijfspannen) aan de noordkant van het plangebied. Gezien het ontbreken van geschikte dekkingsmogelijkheden en verblijfplaatsmogelijkheden worden hier geen verblijfplaatsen van huismus verwacht.

Ook uit de wijk in het zuidelijk deel van het plangebied zijn waarnemingen van huismus bekend (waarneming.nl en eigen bevindingen), ook zijn tijdens het veldbezoek twee foeragerende huismussen waargenomen in het struikgewas langs de Wethouder Kampstraat. Mogelijk hebben de te slopen woningen een functie als verblijfplaats voor huismus. Dat is echter in deze periode van het jaar niet meer met zekerheid vast te stellen aangezien.

Gierzwaluw

Gierzwaluw komt algemeen voor op en rondom het plangebied. Ten tijde van het veldbezoek zijn slecht enkele gierzwaluwen foeragerend aangetroffen. Echter het broedseizoen van gierzwaluw is al voorbij waardoor gierzwaluwen niet meer op de locaties aanwezig zijn waar ze gebroed hebben. Boven dit deel van de wijk zijn mogelijk tot 50 broedparen gierzwaluwen aanwezig (eigen bevindingen). In de wijk Berflo-Es grenzend aan het plangebied zijn minimaal 10 verblijfplaatsen van gierzwaluw aanwezig (eigen bevindingen). Mogelijk hebben de te slopen panden tevens een functie als verblijfplaats voor gierzwaluwen.

Effecten en ontheffing

Broedvogels algemeen

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren, zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen¹ uitgevoerd mogen worden, tenzij nader onderzoek heeft uitgewezen dat broedvogels afwezig zijn.

Categorie 5

In het plangebied zijn kool- en pimpelmees vastgesteld. Leefgebied blijft voor deze soorten afdoende voorhanden. Compenserende maatregelen, nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing, omdat een negatief effect wordt verwacht op de lokale of regionale populatie van de soort, is dan ook niet aan de orde.

Jaarrondsoorten - categorie 1 tot en met 4

De te slopen panden bieden broedgelegenheid voor zowel huismus als gierzwaluw. Door middel van deze quickscan is het niet mogelijk om te achterhalen of deze soorten de bebouwing in het plangebied gebruiken, en zo ja in welke mate. Aangezien het veldbezoek net na de broedtijd heeft plaatsgevonden waren de gierzwaluwen al deels vertrokken naar hun overwinteringplek in Afrika, ook zijn huismussen buiten de broedperiode lastig te inventariseren. Nader onderzoek in de broedperiode van de betreffende soorten dient hierover meer duidelijkheid te verschaffen. Voor huismus dienen twee ochtendronden in de periode april-mei uitgevoerd te worden. Nader onderzoek naar gierzwaluw kan voorafgaand en tijdens het veldonderzoek in mei-juli uitgevoerd worden.

Conclusie vogels: Nader onderzoek naar huismus en gierzwaluw is noodzakelijk.

5.4 Amfibieën

Voorkomen en functie

Ter hoogte van de Wethouder kampstraat is een wetering aanwezig. Een aantal algemene soorten zoals bruine kikker en gewone pad, kunnen deze wetering en de directe omgeving mogelijk gebruiken als landbiotoop en voortplantingsbiotoop.

Zwaarder en strikt beschermde amfibieën (oa. kamsalamander en poelkikker) worden niet verwacht in het plangebied vanwege het ongeschikte habitat voor deze soorten en/of het bekende verspreidingsgebied.

¹ In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 15 maart tot 15 juli.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een (tijdelijke) verstoring van genoemde amfibieën van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het gebied na werkzaamheden weer geschikt is voor deze soorten. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling.

Conclusie amfibieën: Nader onderzoek of een ontheffing Flora- en faunawet is niet noodzakelijk voor beschermde amfibieën.

5.5 Reptielen

Voorkomen en functie

In het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van reptielen. Beschermde reptielen zijn gebonden aan specifieke terreinen (o.a. heideterreinen en venranden) welke ontbreken in en rond het plangebied.

Effecten en ontheffing

Reptielen worden niet verwacht in het plangebied. Van negatieve effecten is geen sprake.

Conclusie reptielen: Nader onderzoek of een ontheffing Flora- en faunawet is niet noodzakelijk voor reptielen.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie

Binnen het plangebied is een wetering aanwezig, mogelijk komen hier algemene vissoorten als stekelbaars, voorn en snoek voor. Beschermde vissoorten worden op basis van biotoop en verspreidingsgebied niet verwacht.

Effecten en ontheffing

Beschermde Vissen worden niet verwacht in het plangebied. Van negatieve effecten is geen sprake.

Conclusie vissen: Nader onderzoek of een ontheffing Flora- en faunawet is niet noodzakelijk voor vissen.

5.7 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Van de overige soortgroepen als dagvlinders en libellen kan gesteld worden dat de beschermde soorten voornamelijk gebonden zijn aan specifieke terreintypen zoals hoogveen, droge- en vochtige heiden en vennen. Deze biotopen worden voornamelijk in natuurgebieden aangetroffen en ontbreken binnen het plangebied. Populaties van beschermde ongewervelden worden daarom niet verwacht in het plangebied.

Effecten en ontheffing

Beschermde ongewervelden worden niet verwacht in het plangebied. Van negatieve effecten is geen sprake.

Conclusie ongewervelden: Nader onderzoek of een ontheffing Flora- en faunawet is niet noodzakelijk voor ongewervelden.

6

CONCLUSIES

Op basis van deze quickscan wordt geen toetsing van de effecten van de ontwikkeling op beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebied en/of Ecologische Hoofdstructuur) noodzakelijk geacht. Beschermde (Flora- en faunawet) soorten worden wel verwacht.

Met de ruimtelijke ontwikkeling kunnen negatieve effecten op vleermuizen, huismus, gierzwaluw en steenmarter niet op voorhand uitgesloten worden. Nader onderzoek naar deze soorten (soortgroepen) moet duidelijk maken of het plangebied een functie heeft voor deze soorten en zo ja welke.

Voor vleermuizen dient jaarrond onderzoek uitgevoerd te worden in de periode april-september. Het onderzoek naar steenmarter en gierzwaluw kan tijdens dit onderzoek meegenomen worden. Voor huismus dienen twee ochtendbezoeken te worden uitgevoerd in de periode april-mei.

Nader onderzoek	Onderzoekperiode	Aantal bezoeken	Methode
Vleermuizen	15 mei - 15 juli	2	Vleermuisprotocol
	15 augustus - 30 september	2	
Steenmarter	Sporenonderzoek en tijdens vleermuisonderzoek	-	-
Gierzwaluw	(15 mei) 1 juni - 15 juli	2	Territoriumkartering
Huismus	10 maart - 15 mei (20 juni)	2	Territoriumkartering

Tabel 1. Nader onderzoek.

LITERATUURLIJST

Bode, A.D., Dijkstra, A.J., Hoekstra, B; Hoeve, R., Zollinger, R., Bureau Natuurbalans/Limes Divergens, 1999. *De zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren.* Waanders Uitgevers, Zwolle.

Dienst Regelingen, 2009. *Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet.*

Dienst Regelingen, 2009. *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen.*

Eelerwoude 2011, *Quickscan Flora en faunaonderzoek Kanaalzone, Hengelo*

Eelerwoude, 2011 *Nader onderzoek vleermuizen Kanaalzone, Hengelo*

Koninklijke Vermande, 1999-2007. *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4*, SDU Uitgeverij, Den Haag.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004. *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

Internet

- Waarnemingen soorten - www.zoogdieratlas.nl
- Waarnemingen soorten - www.telmee.nl
- Waarnemingen soorten - www.waarneming.nl
- Natuurbeheerplan en atlas Overijssel - www.overijssel.nl

BIJLAGE 1: FLORA- EN FAUNAWET

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurreggeving (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- Ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- Alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- Alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- Alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- Vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- Bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren).

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland

voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Staatssecretaris van Economische Zaken. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De lichte toets geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De uitgebreide toets geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het 'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen', ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Staatssecretaris van EL&I, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

1. Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
3. Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.

BIJLAGE 2: INRICHTINGSSCHETS

